

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
Nr KRS-130-1/1-07

WARSZAWA, 2007-01-12

**Pan
Marek JUREK
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku!

W załączeniu uprzejmie przesyłam opinię Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 11 stycznia 2007 r. w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów.

Z wyrazami szacunku,

sędzia Stanisław Dąbrowski

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 11 stycznia 2007 r.

w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów.

Przedstawiony do zaopiniowania projekt ustawy zawiera obszerną nowelizację ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 218, poz. 1592), która ma wejść w życie z dniem 1 marca 2007 r.

Opiniując przedstawiony projekt w zakresie dotyczącym sądownictwa i sędziów (art. 2 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa; Dz. U. Nr 100, poz. 1082 ze zm.) Krajowa Rada Sądownictwa pozytywnie ocenia rozwiązanie przyjęte w art. 1 pkt. 6 i 8 projektu ustawy, polegające na przyjęciu zasady, że:

- osoby pełniące funkcje publiczne i kandydujące do pełnienia takich funkcji będą, tak jak dotychczas, składały oświadczenia lustracyjne (art. 7 zmienianej ustawy),
- w postępowaniu lustracyjnym, w tym odwoławczym oraz kasacyjnym, w zakresie nieuregulowanym przepisami ustawy, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego (art. 19 zmienianej ustawy),
- do osoby poddanej postępowaniu lustracyjnemu, mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania karnego (art. 21 zmienianej ustawy),
- do wznowienia postępowania lustracyjnego, w zakresie nieuregulowanym przepisami ustawy, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego (art. 21d zmienianej ustawy).

Jednocześnie Krajowa Rada Sądownictwa zgłasza następujące uwagi do przedstawionego do zaopiniowania projektu ustawy:

I. Proponowane w art. 1 pkt 18 projektu ustawy utworzenie Biura Lustracyjnego, jako jednostki organizacyjnej Instytutu Pamięci Narodowej (art. 18 ust. 1 pkt 4 usta-

wy o IPN) oraz sposób powołania prokuratorów Biura Lustracyjnego i Dyrektora Biura Lustracyjnego (art. 19 ust. 7 i 8 ustawy o IPN) oznacza podporządkowanie tej jednostki i zatrudnionych w niej prokuratorów władzy wykonawczej. To rozwiązanie może utrudnić zachowanie przez nich niezależności, niezbędnej do obiektywnego przeprowadzenia postępowania lustracyjnego.

II. W art. 1 pkt 3 projektu ustawy przyjmuje się między innymi, że osobami pełniącymi funkcję publiczną są prezes sądu (art. 4 pkt 13 zmienianej ustawy) oraz sędzia i prokurator (art. 4 pkt 14 zmienianej ustawy). Według art. 1 pkt 6 projektu ustawy osoby kandydujące na funkcję prezesa sądu składają oświadczenia lustracyjne na ręce Ministra Sprawiedliwości (art. 8 pkt 13 zmienianej ustawy).

W związku z tym Krajowa Rada Sądownictwa stwierdza, że zbędne jest nałożenie na kandydata na prezesa sądu obowiązku składania odrębnego oświadczenia lustracyjnego (art. 7 ust. 2 zmienianej ustawy), skoro uprzednio, jako sędzia, musiał złożyć takie oświadczenie. Prezesami sądów mogą być wyłącznie sędziowie.

Wobec treści art. 7 ust. 3 zmienianej ustawy, przepisy art. 4 ust. 13 i art. 8 pkt 12 tej ustawy są zbędne i powinny zostać skreślone.

Uwaga ta dotyczy także kandydatów na stanowisko prezesa wojewódzkiego sądu administracyjnego, którzy - wedle projektu - mieliby składać ponowne oświadczenia lustracyjne na ręce Ministra Sprawiedliwości. Wprawdzie, zgodnie z art. 29 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. Nr 153, poz. 1269 ze zm.), uprawnienia Ministra Sprawiedliwości przysługują Prezesowi Naczelnego Sądu Administracyjnego, to jednak zawarte w tym przepisie odesłanie dotyczy wyłącznie odpowiedniego stosowania przepisów o ustroju sądów powszechnych.

III. Art. 1 pkt 27 nadaje nowe brzmienie art. 56 zmienianej ustawy. Przepis ten nakłada na osoby urodzone przed dniem 1 sierpnia 1972 r., które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy pełnią funkcję publiczną wymienioną w art. 4, obowiązek złożenia oświadczenia lustracyjnego, w terminie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 56 w nowym brzmieniu nie wskazuje jednak organów, do których osoby wymienione w art. 4, pełniące obecnie funkcje publiczne, mają złożyć oświadczenie

lustracyjne oraz organów, na których spoczywałby obowiązek przekazania oświadczenia lustracyjnego do Biura Lustracyjnego.

W szczególności, w odróżnieniu do poprzedniego brzmienia art. 56 ust. 2 zmienianej ustawy, nie wskazuje się na to, że osoby, o których mowa wyżej, miałyby obowiązek złożenia oświadczenia lustracyjnego organom wymienionym w art. 8 zmienianej ustawy. Dodać przy tym trzeba, że nowy art. 7 i 8 dotyczy wyłącznie osób kandydujących na funkcje publiczne.

Krajowa Rada Sądownictwa proponuje, aby w przypadku sędziów, do których będzie miał zastosowanie art. 56 ust. 1 zmienianej ustawy organem, o którym mowa w art. 7 ust. 5 (art. 1 pkt. 5 projektu), uprawnionym do przyjęcia oświadczenia lustracyjnego i przekazania do Biura Lustracyjnego był:

- w odniesieniu do Prezesa Trybunału Konstytucyjnego, I Prezesa Sądu Najwyższego oraz Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego - Prezydent RP,
- w odniesieniu do sędziów Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu - Marszałek Sejmu,
- w odniesieniu do sędziów Sądu Najwyższego - I Prezes Sądu Najwyższego,
- w odniesieniu do prezesów sądów apelacyjnych oraz prezesów wojskowych sądów okręgowych - Minister Sprawiedliwości;
- w odniesieniu do sędziów sądu powszechnego - prezes sądu apelacyjnego, w którego okręgu sędzia pełni służbę;
- w odniesieniu do sędziów sądów wojskowych - prezes wojskowego sądu okręgowego, w którego okręgu sędzia pełni służbę,
- w przypadku sędziów sądów administracyjnych - Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego.

IV. Art. 1 pkt 8 nowelizuje rozdział 3 i 4 zmienianej ustawy i w art. 21a ust. 1 przewiduje wydanie przez sąd okręgowy, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej oświadczenie lustracyjne, w sprawach lustracyjnych „orzeczenia na piśmie”, do którego stosowałoby się odpowiednio przepisy dotyczące wyroku.

Krajowa Rada Sądownictwa proponuje, aby:

- w sprawach zgodności z prawdą oświadczeń lustracyjnych właściwe były sądy okręgowe, w których okręgach mają siedzibę Oddziały IPN, ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej oświadczenie lustracyjne (art. 17 zmienianej ustawy); za takim rozwiązaniem przemawiają względy organizacyjne i kadrowe (konieczność odpowiedniego przeszkolenia sędziów orzekających w tych sprawach),
- odstąpić od wprowadzenia - obok wyroków i postanowień (art. 93 § 1 Kpk) - trzeciej formy rozstrzygnięć w postępowaniu sądowym, tj. „orzeczeń”; pojęcie „orzeczenia” jest w procedurach sądowych określeniem zbiorczym i odnosi się do wyroków i postanowień; za wystarczające w tym zakresie należy uznać odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów Kpk (art. 19 i 20 zmienianej ustawy).

V. Krajowa Rada Sądownictwa zgłasza zastrzeżenia do zasadności ograniczenia podmiotów uprawnionych do wniesienia kasacji do Sądu Najwyższego wyłącznie do Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego oraz Rzecznika Praw Obywatelskich (art. 21b pkt 6 projektowanej ustawy). Z uwagi na charakter rozpoznawanych spraw celowy jest powrót do zasady przyjętej w art. 24 ust. 5 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. Nr 42, poz. 428 ze zm.), tj. aby prawo do wniesienia kasacji do Sądu Najwyższego przysługiwało także osobie lustrowanej.

VI. Wątpliwości co do zgodności z wyrażoną w art. 22 Konstytucji zasadą wolności gospodarczej wzbudza ta część art. 21f ust. 1 i 3 zmienianej ustawy (art. 1 pkt 8 projektu), która dotyczy funkcjonariuszy publicznych w rozumieniu tej ustawy (art. 4), którzy są zatrudnieni w podmiotach prywatnych (niepublicznych).

VII. Według przekazanego do zaopiniowania tekstu, w art. 1 projektowanej ustawy, brak jest pkt 17. Po pkt. 16 następuje pkt 18 (str. 21 przekazanego tekstu). Taki stan rzeczy powoduje zmianę numeracji kolejnych nowelizowanych przepisów.

VIII. Art. 1 pkt 18 projektowanej ustawy, nowelizując art. 32 ust. 1 ustawy o IPN, zawęży uprawnienia organu odwoławczego (Prezesa IPN) w porównaniu z art. 138 § 1 Kpa. Według proponowanego brzmienia organ odwoławczy byłby pozbawiony prawa do wydania orzeczenia reformatoryjnego, zmieniającego decyzję wydaną przez organ I instancji oraz orzeczenia umarzającego postępowanie, np. w przypadku śmierci osoby domagającej się wglądu w kopie dotyczących ją dokumentów, która złożyła odwołanie. Proponowane rozwiązanie może prowadzić do niepotrzebnej przewlekłości postępowania.

Wątpliwości wzbudza ponadto ograniczenie zakresu kontroli sądowoadministracyjnej (art. 32 ust. 3 ustawy o IPN) tylko do decyzji utrzymującej w mocy decyzję wydaną przez organ I instancji. Takie rozwiązanie blokuje kontrolę sądową w przypadku nieuzasadnionego uchylecia decyzji przez organ II instancji.

Art. 32 ust. 5 ustawy o IPN jest zbędny, jeżeli przyjęto w art. 32 ust. 4 zasadę, że sąd administracyjny rozpoznaje skargę na posiedzeniu niejawnym. Art. 106 § 2 Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi dotyczy występowania stron przed sądem administracyjnym wyłącznie na rozprawie.

Regulacja z art. 32 ust. 6 ustawy o IPN, w myśl której wyrok wydany na posiedzeniu niejawnym uzasadnia się tylko w przypadku uwzględnienia skargi, nie wyjaśnia czy stronom należy doręczyć wyrok oddalający skargę i czy strony mogą złożyć wnioski o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem w przypadku oddalenia skargi. Proponowane rozwiązanie jest niejasne i może uniemożliwić stronom prawo do złożenia skargi kasacyjnej od wyroku oddalającego skargę, a przez to naruszyć art. 176 ust. 1 Konstytucji, który stanowi, że postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne.

Przewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa

sędzia Stanisław Dąbrowski

Za zgodność z oryginałem

BIURO
Krajowej Rady Sądownictwa

SZEF BIURA
Krajowej Rady Sądownictwa

sędzia Irena Piotrowska